

Centrum Edukacji Nauczycieli

15-016 Białystok, ul. Złota 4

tel. (085) 7329 867, 7329 869, fax. 7329 865, cen @cen.bialystok.pl

---

LITERATURA PODMIOTU I PRZEDMIOTU

WZORY I PRZYKŁADY OPISÓW BIBLIOGRAFICZNYCH

Materiały pomocnicze dla uczniów i nauczycieli

Opracowanie:
Janina Bułat
Olga Topolewska

Białystok 2005

Autorzy:

Janian Bułat – nauczyciel bibliotekarz VI Liceum Ogólnokształcącego im. Króla Zygmunta Augusta w Białymstoku

Olga Topolewska – Zespół Metodyczny ds. Bibliotek Szkolnych Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku

Korekta: Łucja Łozowska - Zespół Metodyczny ds. Bibliotek Szkolnych Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku

Konsultacja:

Nauczyciele języka polskiego

Nauczycie bibliotekarze

Materiały do użytku wewnętrznego:

Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku, ul. Złota 4. Białystok 2005

I. WSKAZÓWKI OGÓLNE DLA OPRACOWUJĄCEGO

DEFINICJE

- **Literatura podmiotu**, inaczej bibliografia podmiotu – wykaz prac danego autora lub grupy autorskiej, dzieła sztuki, fragmenty muzyczne, fotografie, plakaty i inne, czyli wszystko to, co będzie poddane analizie wystąpienia maturalnego.
- **Literatura przedmiotu** - inaczej bibliografia załącznikowa lub wykaz źródeł – pozycje krytyczno - literackie, które posłużyły do opracowania tematu. Literatury przedmiotu uczeń nie interpretuje, tylko uzasadnia w oparciu o nią swoje tezy wysnute z interpretacji dzieł.

DOBÓR MATERIAŁU

- W bibliografii nie umieszczamy pozycji podręcznikowych, popularnych czasopism młodzieżowych (np. „Ślizg”, „Cogito”, „Bravo” i in.) chyba, że wymaga tego temat i takie jest zalecenie nauczyciela języka polskiego. Uczeń nie powinien zamieszczać różnego rodzaju „ściąg”, zarówno drukowanych jak i elektronicznych.

UKŁAD LITERATURY

- W prezentacji maturalnej należy podać wybrany przez siebie temat, a opisy bibliograficzne ułożyć wg wzoru:
  1. Literatura podmiotu
  2. Literatura przedmiotu.
- Pozycje bibliograficzne zaleca się układać według nazwisk autorów, w przypadku prac zbiorowych według tytułów prac. Literaturę przedmiotu można podzielić na grupy, np.: książki, czasopisma, artykuły z czasopism, dokumenty elektroniczne.
- Nie numerować poszczególnych opisów bibliograficznych, można ewentualnie zastosować wypunktowanie.

ZNAKI UMOWNE, INTERPUNKCJA

- Znaki interpunkcyjne pomiędzy poszczególnymi elementami opisu są umowne (przyjęte przez opisującego). Można stosować wyróżnienia graficzne (czcionka pogrubiona, wersaliki). Należy stosować konsekwentnie jednolity system interpunkcji we wszystkich opisach bibliograficznych zawartych w danej publikacji.

- Przykłady opisów bibliograficznych z zastosowaniem różnej interpunkcji, elementów obowiązkowych i fakultatywnych a także skrótów odpowiadających zgodności z zalecanymi normami:

Interpunkcja

Papuzińska Joanna: *Drukowaną ścieżką*. Łódź: Literatura 2001. ISBN 83-88484-40-0.

PAPUZIŃSKA, Joanna. *Drukowaną ścieżką*. Łódź: Literatura 2001. ISBN 83-88484-40-0.

Papuzińska Joanna, *Drukowaną ścieżką*, Łódź, Literatura 2001. ISBN 83-88484-40-0.

Papuzińska Joanna, **Drukowaną ścieżką**, Łódź: Literatura 2001. ISBN 83-88484-40-0.

PAPUZIŃSKA JOANNA: *Drukowaną ścieżką*. Łódź: Literatura 2001. ISBN 83-88484-40-0.

PAPUZIŃSKA J. *Drukowaną ścieżką*. Łódź: Literatura, 2001. ISBN 83-88484-40-0.

Elementy fakultatywne i obowiązkowe

Papuzińska Joanna: *Drukowaną ścieżką*. Łódź: Literatura 2001. ISBN 83-88484-40-0

Papuzińska Joanna: *Drukowaną ścieżką*. Łódź 2001. ISBN 83-88484-40-0

Papuzińska Joanna: *Drukowaną ścieżką*. 2001. ISBN 83-88484-40-0

POSZCZEGÓLNE ELEMENTY OPISU

Kolejność występowania poszczególnych elementów opisu bibliograficznego jest ściśle określona przez normy bibliograficzne.

Autor

- Imiona możemy pisać w pełnym brzmieniu lub stosować inicjały.
- Jeżeli książka jest napisana przez trzech autorów, umieszczamy wszystkich.
- W przypadku sprawozdań, protokołów z konferencji, regulaminów, ksiąg adresowych itp. jako autora podaje się ciało zbiorowe, np.: *UNESCO, Uniwersytet w Białymstoku. Biblioteka Uniwersytecka*.

Tytuł

- Opis rozpoczynamy od tytułu w przypadku: prac zbiorowych, pod redakcją, napisanych przez więcej niż trzech autorów. Dotyczy to również czasopism, filmów.

Numeracja części (tomu)

- W przypadku opisywania jednej części (tomu) wydawnictwa wieloczęściowego (wielotomowego), oznaczenie części (tomu) podaje się po wydaniu.

Wydanie

- Nie informujemy o pierwszym wydaniu książki. Wydanie drugie i następne podajemy przed miejscem wydania.
- Kolejność wydania piszemy cyframi arabskimi.

Miejsce wydania

- Jeżeli miejsce wydania jest nieznane, w przypadku jego ustalenia, można podać w nawiasach kwadratowych nazwę miejscowości, np. [Warszawa]. W przypadku braku danych użyć wyrażenia typu: „b. m.”.
- W przypadku dokumentów elektronicznych dopuszcza się pomijanie miejsca wydania, jeżeli nie można go ustalić. W takich przypadkach podaje się lokalizację dokumentu (adres internetowy).

Data wydania

- W przypadku niepodanego w książce roku wydania, piszemy rok przybliżony, datę druku lub datę „copyright”, np. ok. 2001, 1953 druk, cop.2001.
- W przypadku dokumentów elektronicznych dopuszcza się pomijanie daty wydania, jeżeli występują trudności z jego odszukaniem; podaje się datę dostępu.

Objętość

- Jest to element fakultatywny, podawany po roku wydania. Przeważnie nie podaje się ilości stron, podaje się natomiast w przypadku książek wielotomowych, ilość tomów - np. „3 t.”. W innych dokumentach można podać liczbę jednostek fizycznych, np. „3 kasety magnetofonowe”, „2 płyty gramofonowe”.

ISBN / ISSN

- ISBN – symbol cyfrowy, z zakodowanymi informacjami o kraju, wydawcy i samej książce nadawany w skali międzynarodowej każdej pozycji zwartej (nr 83 na początku oznacza Polskę). W naszym kraju obowiązuje od 1974 roku. Książki wydane przed tym rokiem, nie mają tego numeru.

W przypadku dokumentów elektronicznych mogą wystąpić trudności z jego identyfikacją.

- ISSN – międzynarodowy znormalizowany numer wydawnictw ciągłych; w Polsce obowiązuje od 1977 roku.

II. WZORY I PRZYKŁADY OPISÓW BIBLIOGRAFICZNYCH

A. DOKUMENTY DRUKOWANE

1. KSIĄŻKI

KSIĄŻKA - CAŁOŚĆ	wzory	Nazwisko i imię autora Tytuł Wydanie (wydania kolejne oprócz pierwszego) Miejsce <i>wydania</i> Rok wydania ISBN ¹
	przykłady	<p>Miłosz Czesław, <i>Historia literatury polskiej do roku 1939</i>, Kraków 1993, ISBN 83-7006-424-8. [książka jednotomowa]</p> <p>Tołstoj Aleksy, <i>Droga przez mękę</i>, Wyd. 2, Warszawa 1967. [książka wielotomowa]</p> <p>Fowles Jon, <i>Mag</i>, T.1, Warszawa 1982. [jeden tom książki wielotomowej]</p> <p><i>Humanistyka przełomu wieków</i>, Pod red. Józefa Kozińskiego, Warszawa 1999, ISBN 83-06-00738-7. [praca zbiorowa pod redakcją]</p> <p>Karpowicz Tomasz, Szmanis Eligiusz, Wroczyński Tomasz, <i>Przedmaturalne repetytorium. Dzieje literatury polskiej i nauka o języku polskim</i>, Warszawa 1997, ISBN 83-86770-99-6. [praca trzech autorów]</p> <p><i>Abyśmy o ojczyźnie naszej radzili. Antologia publicystyki doby stanisławowskiej</i>, Warszawa 1984, ISBN 83 – 06 – 00702 – 6. [antologia – bez autora]</p> <p>Borowy Wacław, <i>Od Kochanowskiego do Staffa. Antologia liryki polskiej</i>, Wyd. 4, Warszawa 1981, ISBN 83-06-00-282-2. [antologia z autorem]</p>
FRAGMENT KSIĄŻKI	wzory	Nazwisko i imię autora Tytuł pracy Wydanie (wydania kolejne oprócz pierwszego) Numeracja części Miejsce wydania Rok ISBN Tytuł fragmentu Strony, na których zamieszczono fragment
	przykłady	<p>Hernas Czesław, <i>Barok</i>, Wyd 5 zm., Warszawa 1998, ISBN 83-01-12262-5, <i>Jednostka wobec kryzysu świadomości społecznej</i>, s.23-30.</p>

¹ Czcionka „wytluszczoną” zaznaczono elementy obowiązkowe, kursywą – elementy fakultatywne. W podanych wzorach nie podano wszystkich kolejnych elementów opisu. Ominięto elementy fakultatywne, z których zrezygnowano. Wzory w pełnym brzmieniu podano w załączniku nr 1.

ARTYKUŁ, ROZDZIAŁ W KSIĄŻCE	wzory	Nazwisko i imię autora (artykułu, rozdziału) Tytuł (artykułu, rozdziału) W: Nazwisko i imię autora (całej pracy) Tytuł (całej pracy) Wydanie (wydania kolejne oprócz pierwszego) Miejsce wydania Rok ISBN Strony, na których zamieszczono artykuł (rozdział)
	przykłady	<p>Falkowska Beata, <i>Wizerunki kultury polskiej w twórczości Witolda Gombrowicza</i>, W: Konflikty współczesnej kultury, Praca zbiorowa pod red. Kamili Budrowskiej i Anny Kietlińskiej, Białystok 1995, ISBN 83-86696-02-8, s.23-51. [artykuł w pracy zbiorowej]</p> <p>Kazanecki Wiesław, <i>Fotografia – stary Białystok</i>, W: Kazanecki Wiesław, <i>Wiersze ostatnie</i>, Białystok 1991, ISBN 83-03-03332-8, s.30. [pojedynczy wiersz w zbiorze poetyckim tego samego autora]</p> <p>Łłakowiczówna Kazimiera, <i>O polskim żołnierzu</i>, W: W blasku legendy. Kronika poetycka życia Józefa Piłsudskiego, Paryż 1988, s.61. [pojedynczy wiersz w antologii]</p> <p>Klimowicz Mieczysław, <i>Wstęp. Narodziny powieści w Europie</i>, W: Krasicki Ignacy, <i>Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki</i>, Wrocław 1973, s. III –VIII. [wstęp, posłowie i inne noty krytyczne poprzedzające tekst właściwy]</p>

2. CZASOPISMA

ARTYKUŁ, RECENZJA, WYWIAD, ROZMOWA W CZASOPIŚMIE	wzory	Nazwisko i imię autora artykułu Tytuł artykułu <i>Odpowiedzialność drugorzędna (np. autor wywiadu, rozmowy, recenzji)</i> Tytuł czasopisma Wydanie (wydania kolejne oprócz pierwszego) Rok Numer czasopisma Numeracja stron
	przykłady	<p>Mizerkiewicz Tomasz, <i>Okrucieństwo śmiechu, czyli o przedwojennej prozie Witolda Gombrowicza</i>, „Polonistyka” 2004 nr 10 s.11-15. [artykuł w czasopiśmie]</p> <p>Szymański Mirosław, <i>Młodość wobec wartości</i>, Warszawa 2000, Rec. Maria Chymuk, „Nowa Szkoła” 2001 nr 2 s.49-50. [recenzja książki]</p> <p>Zapolska Gabriela, <i>Moralność Pani Dulskiej</i>, Reż. Anna Augustynowicz, Rec. Roman Pawłowski, „Gazeta Wyborcza” 2000 nr 283 s.117. [recenzja sztuki teatralnej]</p> <p><i>Utalentowany Pan Ripley</i>, Reż. Anthony Minghella, Rec. Feliks Netz, „Śląsk” 2000 nr 5 s.29. [recenzja filmu]</p> <p>Bychowska Aniela, <i>Indywidualność Tadeusza Różewicza</i>, Wywiad przeprowadził Andrzej Morawski, „Ruch Muzyczny” 1999 nr 4 s.5 – 10. [wywiad]</p> <p>Kieślowski Krzysztof, <i>Ciągle poszukuję</i>, Rozmowę przeprowadził Stefan Węgrzyn, „Polityka” 1992 nr 50 s.7. [rozmowa]</p>

CZASOPISMA - CAŁOŚĆ	wzory	Tytuł Nazwisko redaktora (lub nazwa wydawcy) Wydanie (wydania kolejne oprócz pierwszego) Oznaczenie zeszytu (daty i/lub numery) <i>Miejsce</i> Rok wydania ISSN (Międzynarodowy znormalizowany numer serii)
	przykłady	<p><i>Guliwer. Czasopismo o książce dla dzieci</i>, Red. nacz. Joanna Papuzińska, 2002 nr 3, Wrocław 2002, ISSN 0867-7115. [pojedynczy zeszyt]</p> <p><i>Biblioteka w Szkole. Miesięcznik nauczycieli bibliotekarzy</i>, Red. nacz. Juliusz Wasilewski, 1999 nr 1 – 12, Warszawa 1999, ISSN 0867-5600. [rocznik czasopisma]</p>

B. DOKUMENTY ELEKTRONICZNE

Dokumenty elektroniczne to dokumenty istniejące w postaci elektronicznej, upowszechniane za pośrednictwem techniki komputerowej. Mogą być dostępne lokalnie: na CD-ROMach, dyskietkach, taśmach magnetycznych lub zdalnie – poprzez Internet.

W normie dla każdego rodzaju dokumentów elektronicznych i ich części zostały opracowane oddzielne wzory. Dla celów szkoleniowych opracowano przykłady opisu wszystkich dokumentów, a wzór podano jedynie do opisu książki elektronicznej. Pozostałe wzory zamieszczono w załączniku nr 1.

Internet i wydawnictwa multimedialne są pełnoprawnym źródłem informacji.

WZÓR

<p>Nazwisko i imię autora</p> <p>Tytuł</p> <p>Typ nośnika (podawany w nawiasach kwadratowych, np. [CD- ROM], [dyskietka], [online], [poczta elektroniczna])</p> <p><i>Odpowiedzialność drugorzędna (np. autor elektronicznego opracowania)</i></p> <p>Wydanie (wydania kolejne oprócz pierwszego)</p> <p>Miejsce wydania</p> <p>Wydawca²</p> <p>Data wydania</p> <p>Data aktualizacji / nowelizacji</p> <p>Data dostępu (przy online, podawana w nawiasach kwadratowych data dzienna, np. [dostęp 18 stycznia 2005])</p> <p>Warunki dostępu (przy online, np. „Dostępny przez Internet:” lub „Dostępny w Word Wide Web:”)</p> <p>ISBN/ ISSN (Numer znormalizowany książki / czasopisma)</p>
<p>Uwaga! Nie wszystkie proponowane elementy opisu można znaleźć przy identyfikacji danego dokumentu. Dopuszcza się ich pomijanie.</p>

² W celu uproszczenia opisu w dokumentach drukowanych zrezygnowano z podawania nazwy wydawnictwa, potraktowanego przez normę jako element fakultatywny. Kierując się zasadą jednolitości i konsekwencji, podobnie postąpiono w opisie dokumentów elektronicznych, chociaż jest to element w tym przypadku obowiązkowy.

PZYKŁADY

Rodzaj dokumentu	Opis bibliograficzny
<p>KSIĄŻKI, PROGRAMY KOMPUTEROWE, BAZY DANYCH</p>	<p>Mickiewicz Adam, <i>Pan Tadeusz czyli Ostatni zajazd na Litwie</i> [online], Oprac. Marek Adamiec, Gdańsk 2001-2003, [dostęp 21 grudnia 2004], Dostępny w Internecie: http://monika.univ.gda.pl/~literat/panfull/index.htm. [książka dostępna przez Internet]</p> <p><i>Słownik encyklopedyczny. Geografia</i> [online], Wrocław cop. 1999 – 2003, [dostęp 18 lipca 2003r.], Abchazja, Dostępny w Internecie: http://leksykony.interia.pl/haslo?hid=179761. [fragment książki dostępnej w Internecie]</p> <p>Wilk Katarzyna, <i>Pismo i książka w okresie prekolumbijskim</i>, W: Skórka Stanisław, <i>Wirtualna Historia Książki i Bibliotek</i> [online], Kraków ok. 2000, [dostęp 20 listopada 2003], Dostępny w Word Wide Web: http://www.ap.krakow.pl/whk/wilk.html. [artykuł, rozdział książki dostępnej w Internecie]</p> <p>Kopaliński Władysław, <i>Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych</i> [CD-ROM], Wersja 1.0.3.16, Łódź 1988, ISBN 83-7231-3. [książka dostępna na CD-ROM]</p> <p><i>Panteon bogów egipskich</i>, W: Egipt [CD-ROM], Red. Mirosław Dąbrowski, Magdalena Olkuśnik, Kraków 1999. [artykuł, rozdział książki dostępnej na CD-ROM]</p>
<p>CZASOPISMA</p>	<p><i>Biblioteka w Szkole. Miesięcznik nauczycieli bibliotekarzy</i> [online], Warszawa 2005 nr 1, [dostęp 8 stycznia 2005], Dostępny w Internecie: http://www.vulcan.edu.pl/biblioteka/. [pojedynczy numer czasopisma dostępny w Internecie]</p> <p>Godlewski Konrad, <i>Sztuczne języki przeżywają renesans</i>, W: „Gazeta Wyborcza” [online], 21-12-2004, [dostęp 21 grudnia 2004], Dostępny w Internecie: http://serwisy.gazeta.pl/kultura/1,34169,2459055.html. [artykuł z dziennika online]</p> <p>Krywak Piotr, „<i>Pełno nas, a jakoby nikogo nie było...</i>”. <i>O tym, co jest, a czego nie ma, czyli o literaturze popularnej słów kilka</i>, W: „Konspekt” [online], 2004 nr 20, [dostęp 18 stycznia 2005], Dostępny w Word Wide Web: http://www.wsp.krakow.pl/konspekt/20/krywak20.html. [artykuł z czasopisma]</p>

Artykuł na stronie internetowej	Radziewicz Helena, <i>Wpływ stylu życia na zdrowie</i> , W: Centrum Edukacji Nauczycieli [online], Białystok ok. 2002, [dostęp 8 stycznia 2005], Dostępny w Word Wide Web: http://www.cen.bialystok.pl/ .
--	--

C. MATERIAŁY AUDIOWIZUALNE, IKONOGRAFICZNE I INNE

Jak wspomniano we wstępie, zalecane normy krajowe dotyczą dokumentów drukowanych i elektronicznych. Powołując się na nie, poprzez analogię, należy opisywać pozostałe rodzaje dokumentów. Dla ich rozróżnienia proponujemy, po tytule w nawiasach kwadratowych, podawać typ dokumentu (lub nośnika), używając określeń: [kasetę magnetofonową.], [płyta], [kasetę wideo], [film], [nutę], [przezroczną], [fotografia], [reprodukcja], [rysunek], [grafika] i inne.

WZÓR OGÓLNY

Nazwisko i autor dokumentu (reżyserzy, dziennikarze, aktorzy, i in.)	Tytuł	[Typ dokumentu]	Odpowiedzialność drugorzędna
	Wydanie	Miejsce wydania	Rok wydania Uwagi ISBN

PRZYKŁADY

Rodzaj dokumentu	Opis bibliograficzny
KASETY VIDEO, FILM	<p><i>Chłopi. Boryna</i> [kasetę wideo], Cz.1, Scen. i reż. Jerzy Rybkowski, Koszalin 1977.</p> <p><i>AIDS, wszystko co powinieneś wiedzieć</i> [kasetę wideo], Reż. Bonnie Beaugard, Wersja polska, Warszawa 1995.</p> <p><i>Ogniem i mieczem</i> [kasetę wideo], Reż. Jerzy Hoffman, Warszawa 1999.</p> <p><i>Popiół i diament</i> [film], Reż. Andrzej Wajda, Polska 1958.</p>
TAŚMA MAGNETOFONOWE, PŁYTY	<p>Pfeiffer Waldemar, Drażyńska – Deja Maria, Karolak Czesław, <i>Kontakte. Początkowy kurs języka niemieckiego dla klasy 6 szkoły podstawowej</i> [taśma magnetofonowa], Cz.2, Warszawa 1999, ISBN 83-02-07556-6.</p> <p>Stadnicki Andrzej, <i>Terapia dzieci muzyką, ruchem i mową</i> [taśma magnetofonowa], Warszawa 1998.</p> <p>Sadowski Andrzej, <i>Subkultury młodzieżowe</i> [taśma magnetofonowa], Rozm. Stefan Nalewajko, Białystok 2005, Nagranie własne.</p> <p>Bethoven Ludwik van, <i>Sonaty</i> [płyta], Warszawa 1973.</p>

PRZEZ- ROCZA	<i>Arrasy króla Zygmunta</i> [przezrocza], Kraków 1965.
FOTO- GRAFIA	<i>Marylin Monroe</i> [fotografia], „Film” 1965 nr 14 s.7. Maleszko Andrzej, <i>Kochajmy się, bo nie zdążymy</i> [fotografia], Białystok 2005. [graffiti na fotografii]
MATERIAŁY IKONOGRAFICZNE	Pankiewicz Józef, <i>Japonka</i> [reprodukcja], W: Dobrowolski Tadeusz, <i>Malarstwo polskie</i> , Warszawa 1999, ISBN 83-04-01729-6, il. kolor XIX. <i>Ratusz widoczny od strony wschodniej przez bramę starego kościoła</i> [karta pocztowa], W: Wiśniewski Tomasz, <i>Białystok w starej pocztówce</i> , Białystok 1990, rycina 69. Jurkiewicz Andrzej, <i>Ekslibris Władysławy Mroczkówny</i> [grafika], W: Wrońska Maria, <i>Ekslibrisy</i> , Warszawa 1992, ISBN 83-7009-076-1, il. 77. <i>Bombowo jest</i> [graffiti], W: <i>Polskie zmory</i> , Pod red. Ryszarda Gregrowicza, Toruń 1991, ISBN 83-85149-08-2, s.[16].
MAPY	<i>Białystok plus 6 – Bielsk Podlaski, Hajnówka, Łapy, Siemiatycze, Sokółka, Supraśl. Plan miasta</i> , Oprac. Agnieszka Wędrychowska, Jacek Majerczak, Warszawa 2002. <i>Białystok</i> [mapa], Warszawa 1998. <i>Okolice Białegostoku. Plan</i> , W: Monkiewicz Waldemar, <i>Z Białegostoku za miasto</i> , Warszawa 1979, s.19
NUTY	Chopin Fryderyk, <i>Scherzo b-moll. Op. 31. Na fortepian</i> [nuty], Wyd. 2, Warszawa 1977. Siwy Ryszard, <i>Żal mi będzie</i> , W: <i>Żołnierskie rytmy</i> [nuty], Warszawa 1977, s.7.
PLAKAT	Zespół Szkół Muzycznych im. Ignacego Paderewskiego (Białystok), <i>Uroczystość wręczenia Ogólnopolskiej Nagrody Artystycznej „Laur Izabeli Elżbiety z Poniatowskich Branickiej”</i> [plakat], Białystok 2003. [plakat samoistny wydawniczo] <i>Mikołaj Rej z Nagłowic</i> [plakat], „Biblioteka w Szkole” 2005 nr 1 wkł. [plakat w czasopiśmie]
REKLAMA	<i>Szczęście maluje się na twarzy. Truskawkowy żel myjący do twarzy...</i> [reklama prasowa], „Filipinka” 2004 nr 9 s.5. <i>A świstak siedzi i zawija w sreberka</i> [reklama telewizyjna], Polska 2005.

LITERATURA PRZEDMIOTU

Normy

- *PN-ISO 690, Dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Zawartość, forma, struktura*, Warszawa 2002.
- *PN- ISO 690-2, Informacja i dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Dokumenty elektroniczne i ich części*, Warszawa 1999.

Do celów niniejszego opracowania korzystano również z krajowych norm dotyczących opisu bibliograficznego różnego rodzaju dokumentów.

Źródła pomocnicze

- *Bibliografia załącznikowa i przypisy*, „Biblioteka w Szkole”, 2004 nr 11 s. 26-27.
- *Bibliografia załącznikowa i przypisy – sprostowanie!* „Biblioteka w Szkole”, 2005 nr 1 s. 28.
- Medoń -Wosz Anita, Sławiński Krzysztof, *Bibliografia załącznikowa* [online], Kraków 2002, [dostęp 28 października 2004]. Dostępny w Word Wide Web: <http://kangur.ae.krakow.pl/Biblioteka/Wi/zalaczniki.php?link=zalaczniki>.
- Wasilewski Juliusz, *Kłopoty z bibliografią załącznikową*, „Biblioteka w Szkole”, 2004 nr 11 s. 1.

**WZORY OPISU BIBLIOGRAFICZNEGO WYDAWNICTW ZWARTYCH,
CIAĞŁYCH I DOKUMENTÓW ELEKTRONICZNYCH (wg norm: PN-ISO 690
i PN – ISO 690-2) – materiały pomocnicze dla nauczycieli bibliotekarzy**

A. DOKUMENTY DRUKOWANE

WYDAWNICTWO ZWARTE	Odpowiedzialność główna Tytuł <i>Odpowiedzialność drugorzędna</i> Wydanie <i>Miejsce Wydawca Rok wydania Objętość Seria Uwagi ISBN</i>
fragment	Odpowiedzialność główna Tytuł dokumentu macierzystego Wydanie Numeracja części <i>Odpowiedzialność drugorzędna</i> <i>Miejsce Wydawca Rok</i> Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego
artykuł, rozdział w książce	Odpowiedzialność główna (artykułu) Tytuł (artykułu) Odpowiedzialność główna (dokumentu macierzystego) Tytuł (dokumentu macierzystego) Wydanie <i>Miejsce Wydawca Rok Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego</i>
WYDAWNICTWA CIAĞŁE	Tytuł Odpowiedzialność Wydanie Oznaczenie zeszytu (daty i/lub numery) <i>Miejsce Wydawca Rok wydania Seria Uwagi ISSN</i>
artykuł	Odpowiedzialność główna Tytuł <i>Odpowiedzialność drugorzędna</i> Tytuł dokumentu macierzystego Wydanie Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego (rok, oznaczenie zeszytu, paginacja fragmentu)

B. DOKUMENTY ELEKTRONICZNE

KSIĄŻKI, BAZY DANYCH, PROGRAMY KOMPUTEROWE	Odpowiedzialność główna Tytuł Typ nośnika <i>Odpowiedzialność drugorzędna</i> Wydanie Miejsce wydania Wydawca Data wydania Data aktualizacji / nowelizacji Data dostępu (przy online) <i>Seria Uwagi</i> Warunki dostępu (przy online) Numer znormalizowany
fragment książki, baz danych, programów komputerowych	Odpowiedzialność główna (dokumentu macierzystego) Tytuł (dokumentu macierzystego) Typ nośnika <i>Odpowiedzialność drugorzędna</i> <i>dokumentu</i> macierzystego Wydanie Miejsce wydania Wydawca Data wydania Data aktualizacji / nowelizacji Data dostępu (przy online) Oznaczenie rozdziału lub równorzędne oznaczenie (fragmentu) Tytuł (fragmentu) Numeracja w obrębie dokumentu macierzystego Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego <i>Uwagi</i> Warunki dostępu (przy online) Numer znormalizowany
artykuł, rozdział w książce, bazie danych, programie komputerowym	Odpowiedzialność główna (artykułu) Tytuł (artykułu) Odpowiedzialność główna (dokumentu macierzystego) Tytuł (dokumentu macierzystego) Typ nośnika <i>Odpowiedzialność drugorzędna</i> (dokumentu macierzystego) Wydanie Miejsce wydania Wydawca Data wydania Data aktualizacji / nowelizacji Data dostępu (przy online) Numeracja w obrębie dokumentu macierzystego Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego <i>Uwagi</i> Warunki dostępu (przy online) Numer znormalizowany
WYDAWNICTWA CIAĞŁE	Tytuł Typ nośnika Wydanie Miejsce wydania Wydawca Data wydania Data dostępu (przy online) <i>Seria Uwagi</i> Warunki dostępu (przy online) Numer znormalizowany
artykuły	Odpowiedzialność główna (artykułu) Tytuł (artykułu) Tytuł (wydawnictwa ciągłego) Typ nośnika Wydanie Oznaczenie zeszytu Data aktualizacji / nowelizacji Data dostępu (przy online) Lokalizacja w obrębie dokumentu macierzystego <i>Uwagi</i> Warunki dostępu (przy online) Numer znormalizowany

C. MATERIAŁY AUDIOWIZUALNE, IKONOGRAFICZNE I INNE DOKUMENTY
(opracowanie własne)

Odpowiedzialność główna Tytuł [<i>Typ dokumentu</i>] <i>Odpowiedzialność drugorzędna</i> Wydanie <i>Miejsce Wydawca Rok wydania Objętość Seria Uwagi ISBN</i>

PRZYKŁADOWA LITERATURA PODMIOTU I PRZEDMIOTU

Temat: **Mit o Prometeuszu i jego literackie przetworzenia. Omów na wybranych przykładach.**

Literatura podmiotu:

- Ajschylos, *Prometeusz w okowach*, W: Antologia tragedii greckiej, Kraków 1989, ISBN 83-08-01169-5, s.29-73.
- Herbert Zbigniew, *Stary Prometeusz*, W: Herbert Zbigniew, Pan Cogito, Warszawa 1974, s.53.
- Herbert Zbigniew, *Stary Prometeusz*, W: Wit Marek, Klasyka literatury [online], Olsztyn, [dostęp 18 stycznia 2005], Dostępny w Internecie: <http://xh.nesti.pl/u-4098.html>.
- Kasprowicz Jan, *Dies irae*, W: Kasprowicz Jan, Wybór poezji, Wrocław 1973, s.152-167.
- Mickiewicz Adam, *Dziady. Cz.III*, Kraków 2003.
- Norwid Cyprian Kamil, *Promethidion*, W: Norwid Cyprian Kamil, Pisma wszystkie, T. 3, Warszawa 1971, s.423-471.
- Staff Leopold, *Prometeusz*, W: Marx Jan, Młoda Polska, Warszawa 1977, ISBN 83-7001-978-1, s.1097.
- Shelley Percy Bysshe, *Prometeusz wyzwolony*, Kraków 1982, ISBN 83-08-00285.
- Wierzyński Kazimierz, *Strofa o Prometeuszu*, W: Wierzyński Kazimierz, Poezje zebrane, T. 1, Białystok 1994, ISBN 83-85183-58-2, s.469.

Literatura przedmiotu:

- Biernacki Jerzy, *Czy literatura antyczna jest nam potrzebna?* „Literatura na Świecie” 1993 nr 12 s.254-264.
- Drabarek Barbara, Falkowski Jacek, Rowińska Izabela, *Szkolny słownik motywów literackich*, Warszawa 1998, ISBN 83-86075-724, C. K. Norwid „Promethidion”, s. 25-26.

- Głowiński Michał, *Ten śmieszny Prometeusz*, „Pismo” 1981 nr 4 s.6-8.
- *Historia teatru*, Pod red. Johna Russela Brona, Warszawa 1999.
- Janion Maria, *Romantyzm, rewolucja, marksizm*, Gdańsk 1972, Przewrotny Prometeusz, s.34.
- Janion Maria, *Gorączka romantyczna*, Warszawa 1975, Prometeusz, Kain, Lucyfer, s.393-405.
- Krzemińska Wanda, *Bohater mityczny w powieściach polskich i francuskich XIX wieku*, Warszawa 1985, ISBN 83-01-05633-9.
- Łoś Grażyna, *Lektury. Leksykon szkolny. Streszczenia, nawiązania literackie, charakterystyka epok i utworów*, Wyd.2, Białystok 2005, ISBN 83 -86025-67-0, Prometeusz, s.15-16.
- *Mała encyklopedia kultury antycznej A-Z*, Warszawa 1983, ISBN 83-01-03529-3, Prometeusz, s. 619.
- Marczak-Oborski Stanisław, *Iskier przewodnik teatralny*, Warszawa 1971, Prometeusz w okowach, s.12-14.
- Nicoll Allardyce, *Dzieje dramatu*, T. 1, Warszawa 1983, ISBN 83-06-00252-0, Wśród bogów. Prometeusz w okowach, s.23-25.
- Pawłowska Brygida, *Przebudowa świątyni Prometeusza*, „Polonistyka” 1997 nr 2 s.124-126.
- *Początki ludzi – Prometeusz* [online], W: Panteon, [dostęp 15 stycznia 2005], Dostępny w Word Wide Web: <http://mitologia.glt.pl/>.
- Rowiński Cezary, *Prometeusz*, W: Mit, człowiek, literatura, Warszawa 1992, ISBN 83-01-10397-3, s.13-41.
- Schmidt Joel, *Słownik mitologii greckiej i rzymskiej*, Katowice 1992, ISBN 83-85348-10-1, Prometeusz, s. 259-260.
- Smaszcz Waldemar, *Posłowie*, W: Wierzyński Kazimierz, Poezje zebrane, T.2, Białystok 1994, ISBN 83-85183-58-2, s.435-489.
- Srebrny Stefan, *Teatr grecki*, Warszawa 1984, ISBN 83-01-03974, Prometeusz w okowach, s.244-259.
- Stabryła Stanisław, *Hellada i Roma w Polsce Ludowej. Recepcja antyku w literaturze polskiej w latach 1945 – 1975*, Kraków 1983, ISBN 83-08-00623-X, Prometeusz, czyli uszczęśliwianie na siłę, s.467-475.
- Wantuch Wiesława, *Uwolnić Prometeusza*, „Polonistyka” 1997 nr 2 s.123-124.